

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: Nabofamilierne.

Citation: Andersen, H. C.: "Nabofamilierne.", i Andersen, H. C.: *H.C. Andersens Eventyr bd. II kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal*, C. A. Reitzel, 1990, s. 113. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur:
<https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-hcaeventyr02val-shoot-workid73242.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: H.C. Andersens Eventyr bd. II kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Nabofamilierne.

Man skulde rigtignok troe at der var noget paa Færde i Gadekjæret, men der var ikke noget paa Færde! Alle Ænderne, ligesom de allerbedst laae paa Vandet, nogle stode paa Hovedet, for det kunne de, satte med Eet lige i Land; man kunde see i det vaade Leer Sporene af deres Fødder, og man kunde høre et langt Stykke borte at de skreg. Vandet kom ordentlig i Bevægelse, og nylig var det blank, som et Speilglas, man saae deri hvert Træ, hver Busk tæt ved, og det gamle Bondehuus med Hullerne i Gavlen og Svalereden, men især det store Rosentræ fuldt af Blomster, der hang fra Muren næsten lige ud over Vandet, og deri stod det Hele, ligesom et Skilderi, men Altsammen paa Hovedet; og da Vandet kom i Uro, saa løb det ene i det andet, hele Billedet var væk. To Andefjer, der faldt af Ænderne, som fløi, vippede ordentlig op og ned, med Eet toge de Fart, ligesom om der var Vind, men der var ingen Vind, og saa laa de stille, og Vandet blev speilglat igjen, man saae tydeligt Gavlen med Svalereden, og Rosentræet saae man; hver Rose speilede sig; de vare saa deilige, men de vidste det ikke selv, for Ingen havde sagt dem det. Solen skinnede ind imellem de fine Blade, der var saa fyldte med Duft; og det var for hver Rose, ligesom for os, naar vi ere ret lykkelige henne i Tanker.

»Hvor det er deiligt at være til!« sagde hver Rose, »det Eneste
* * * * *
- - - - - 114

jeg veed at ønske, er at jeg kunde kysse Solen, fordi den er saa varm og klar. - Ja, Roserne dernede i Vandet vilde jeg ogsaa kysse! de ligne os ganske accurat; jeg vilde kysse de søde Fugleunger dernede i Reden; ja der er ogsaa nogle oven over os! de stikke Hovederne ad og pippe saa smaat; de have slet ingen Fjer, som deres Fader og Moder. Det er gode Naboer, vi have, baade dem oven over og neden under. O, hvor det er deiligt at være til!«

De smaa Unger oppe og nede, - ja de nede var kun Skin i Vandet, - vare Spurve, Fader og Moder vare Spurve; de havde taget den tomme Svalerede fra ifjor, i den laa de og vare hjemme.

»Er det Ællingebørn, som svømme der?« spurgte Spurveungerne, da de saae Andefjerene drive paa Vandet.

»Gjør fornuftige Spørgsmaal naar I spørge,« sagde Moderen; »See I ikke, at det er Fjer, levende Kjoletøi, som jeg har det og I faae det, men vort er finere! Gid vi ellers havde dem heroppe i Beden, for de varme. Jeg gad vide hvad det var, som forskrækkede Ænderne! der maa have været noget i Vandet, for mig var det vist ikke! skjøndt jeg sagde rigtig nok noget stærkt »pip« til Jer! De tykhovedede Roser burde vide det, men de veed ingen Ting, de see kun paa sig selv og lugte. Jeg er inderlig kjed af de Naboer!« -

»Hør de søde smaa Fugle deroppe!« sagde Roserne, »de begynde nu ogsaa paa at ville synge! - De kunne ikke, men det kommer nok! - Hvor det maa være en stor Fornøielse! Det er ganske morsomt at have saadanne lystige Naboer!« -

I Gallop kom i det samme to Heste, de skulde vandes; en Bondedreng sad paa den ene, og han havde taget alle sine Klæder af undtagen sin sorte Hat; den var saa stor og bred. Drengen fløitede ligesom om han var en lille Fugl, og red saa ud i det dybeste af Gadekjæret; og da han kom over mod Rosentræet, rev han en af Roserne af og stak op i Hatten, saa troede han at være rigtig pyntet, og red saa bort med den. De andre Roser saae efter deres Søster, og spurgte hinanden: »hvor reiste hun hen?« men det vidste Ingen.

»Jeg gad nok komme ud i Verden!« sagde den Ene til den Anden, »men her hjemme i vort eget Grønne er ogsaa deiligt! om Dagen er Solen saa varm og om Natten skinner Himlen
*
- 115

endnu smukkere! det kan vi see igjennem de mange smaa Huller, der er paa den!«

Det var Stjernerne, som de troede hver vare et Hul, for Roserne vidste det ikke bedre.

»Vi live op om Huset,« sagde Spurvemoderen, »og Svalereder bringe Lykke,« sige Folk; »derfor ere de glade ved at have os! men de Naboer der, saadan en heel Rosenbusk op ad Muren, sætter Fugtighed; jeg tænker den kommer nok bort, saa kan der dog groe et Korn. Roser ere kun at see paa og at lugte til, eller i det høieste at stikke i Hatten. Hvert Aar, det veed jeg fra *min* Moder, saa falde de af, Bondekonen sylter dem med Salt, de faae et fransk Navn, som jeg ikke kan sige, og heller ikke bryder mig om; og saa lægges de paa Ilden, naar der skal lugte godt. See, det er deres Levnetsløb! de ere bare for Øine og Næse. Nu veed I det!«

Da det blev Aften og Myggene dandsede i den varme Luft, hvor Skyerne vare saa røde, kom Nattergalen og sang for Iloserne: at det Skjønne var som Solskinnet i denne Verden; og at det Skjønne levede altid. Men

Roserne troede at Nattergalen sang om sig selv og det kunde man jo ogsaa tænke. Det faldt dem slet ikke ind, at det var dem, der skulde have Sangen, men glade vare de ved den og tænkte paa, om ikke alle de smaa Spurve-Unger ogsaa kunde blive til Nattergalen.

»Jeg forstod meget godt hvad den Fugl sang!« sagde Spurveungerne, »der var bare et Ord, jeg ikke forstod: Hvad er det Skjønne?«

»Det er Ingenting!« sagde Spurvemoderen, »det er bare saadanne et Udseende. Oppe paa Herregaarden, hvor Duerne har deres eget Huus, og hver Dag faae Ærter og Korn strøet i Gaarden, - jeg har spiist med dem og det skal I ogsaa komme til! siig mig, hvem Du omgaaes, saa skal jeg sige dig, hvem Du er! - der oppe paa Herregaarden har de to Fugle med grønne Halse og en Top paa Hovedet; Halen kan brede sig ud, som var den et stort Hjul, og den har alle Couleurer, saa at det gjør ondt i Øinene; Paafulge kaldes de, og de er det Skjønne! De skulde pilles lidt, da saae de ikke anderledes ud, end vi andre. Jeg havde hugget dem, dersom de ikke havde været saa store!«

»Jeg vil hugge dem!« sagde den mindste Spurveunge og han havde endnu ikke Fjer.

* - 116

Inde i Bondehuset boede to unge Folk; de holdt saa meget af hinanden, de vare saa flittige og raske, der var saa nydeligt hos dem. Søndagmorgen gik den unge Kone ud, tog en heel Haandfuld af de smukkeste Roser, satte dem i Vandglasset og stillede det midt paa Dragkisten.

»Nu kan jeg see, det er Søndag!« sagde Manden, kyssede sin søde, lille Kone, og de satte sig ned, læste en Psalme, holdt hinanden i Hænderne, og Solen skinnede ind af Vinduerne paa de friske Roser og paa de unge Folk.

»Det er jeg kjed af at see paa!« sagde Graaspurve-Moderen, som fra Reden kiggede lige ind i Stuen; og saa fløi hun.

Det samme gjorde hun næste Søndag, thi hver Søndag kom der friske Roser i Glasset og altid blomstrede Rosenhækken lige smukt; Spurve-Ungerne, der nu havde faaet Fjer, vilde gjerne flyve med, men Moderen sagde: »I blive!« og saa bleve de. - Hun fløi, men hvordan hun nu fløi eller ikke, med eet hang hun fast i en Fuglesnare af Hestehaar, som nogle Drengene havde bundet paa en Green. Hestehaarene trak sig fast om Benet, o saa fast, som om det skulde skjæres over; det var en Pine, det var en Skræk; Drengene sprang lige til og greb Fuglen, og de greb saa gruelig haardt. »Det er ikke andet, end en Spurv!« sagde de, men de lode den dog ikke flyve igjen, de gik hjem med den og hver Gang den skreg, sloge de den paa Næbet.

Inde i Bondegaarden stod der en gammel Karl, der forstod at lave Sæbe til Skjægget og til Hænderne, Sæbe i Kugler og Sæbe i Stykker. Det var saadan en omvandrende lystig gammel En, og da han saae Graaspurven, som Drengene kom med, og som de sagde at de slet ikke brød sig om, sagde han: »skal vi gjøre den *skjøn*« og det gjøs i Spurvemoderen, da han sagde det. Og op af sin Kasse, hvori der laae de deiligste Couleurer, tog han en heel Mængde skinnende Bogguld, og Drengene maatte løbe ind at skaffe et Æg, og af det tog han Hviden og den smurte han hele Fuglen over med, og klinede saa Bogguldet paa, saa var Spurvemoderen forgyldt; men hun tænkte ikke paa den Stads, hun rystede over alle Lemmer. Og Sæbemanden tog en rød Lap, han rev den af Foret i sin gamle Trøie, klippede Lappen til en takket Hanekam, og klistrede den paa Hovedet af Fuglen.

»Nu skal I see Guldflugten flyve!« sagde han og slap Graaspurven, der i den grueligste Forfærdelse fløi afsted i det klare Solskin. Nei, hvor den skinnede! alle Graaspurve, selv en stor

* - 117

Krage, og det ingen Aars Unge, bleve ganske forskrækkede for det Syn, men de fløi dog bag efter, for de vilde vide hvad det var for en fremmed Fugl.

»Hvorfra! hvorfra!« skreg Kragen.

»Tøv lidt! tøv lidt!« sagde Spurvene. Men den vilde ikke tøve lidt; i Angest og Forfærdelse fløi hun hjemad; hun var nærvæd at synke til Jorden og altid kom der flere Fugle til, smaa og store; nogle fløi lige tæt ind paa den for at hugge løs. »See'ken en! see'ken en!« skreg de Allesammen!

»See'ken en! see'ken en!« skreg Ungerne, da hun kom henimod Beden. »Det er bestemt en Paafulge-Unge, der ere alle Couleurer, som skjære i Øinene, som Moer sagde: pip! det er det Skjønne!« Og saa huggede de med deres smaa Næb, saa at det ikke blev muligt for hende at slippe ind, og hun var saaledes af Forfærdelse, at hun ikke længer kunde sige pip, end sige: jeg er Eders Moder. De andre Fugle huggede den nu alle, saa hver Fjer gik af, og blodig sank Spurvemoderen ned i Rosenhækken.

»Det stakkels Dyr!« sagde Roserne. »Kom vi skulle skjule Dig! Held dit lille Hoved op til os!«

Spurvemoderen bredte endnu engang Vingerne ud, knugede dem saa fast til sig igjen og var død hos Nabofamilien, de friske, smukke Roser.

»Pip!« sagde Spurveungerne i Reden. »Hvor Mutter bliver af, det kan jeg ikke begribe! Det skulde dog ikke være et Pif af hende, at vi nu maae skøtte os selv. Huset har hun ladet os beholde til Arvepart! men hvem af os skal have det alene, naar vi faae Familie.«

»Ja, jeg kan ikke have Jer Andre her, naar jeg udvider mig med Kone og Børn!« sagde den mindste.

»Jeg faaer nok flere Koner og Børn end Du!« sagde den anden.

»Men jeg er ældst!« sagde en tredie. Allesammen kom de op at skjændes, de sloge med Vingerne, huggede med Næbet, og bums, saa blev den ene efter den anden puffet ud af Reden. Der laae de, og vrede vare de; Hovedet hældte de heelt om paa den ene Side og saa plirrede det Øie, som vendte op; det var nu deres Maade at mule paa.

Lidt kunde de flyve, og saa øvede de sig noget mere, og bleve

* 118

tilsidst enige om, at for at kunne kjende hinanden igjen naar de mødtes i Verden, vilde de sige: pip! og skrabe tre Gange med det venstre Been.

Den Unge, SOM blev tilbage i Reden, gjorde sig saa bred den kunde, den var jo nu Huuseier, men længe varede det ikke. - Om Natten skinnede den røde Ild gennem Ruderne, Flammerne sloge frem under Taget, det tørre Straa gik op i Lue, hele Huset brændte, og Spurveungen med, derimod kom de unge Folk lykkelig bort.

Da Solen næste Morgen var oppe og Alt syntes saa forfrisket som efter en mild Nattesøvn, stod der af Bondehuset ikke andet tilbage, end nogle sorte, forkullede Bjælker, der hældede sig op til Skorstenen, som var sin egen Herre; det røg stærkt fra Grunden, men foran den stod frisk og blomstrende det hele Rosentræ, der spillede hver Green og hver Blomst i det stille Vand.

»Nei hvor deilig de Roser staae der foran det nedbrændte Huus!« raabte en Mand, som kom forbi. »Det er det yndigste lille Billede! det maa jeg have!« og Manden tog op af Lommen en lille Bog med hvide Blade, og han tog sin Blyant, for han var en Maler, og tegnede saa det rygende Gruus, de forkullede Bjælker op til den hældende Skorsteen, for den hældede meer og meer, men allerforrest stod den store, blomstrende Rosenhæk, den var rigtignok deilig, og var jo ogsaa ene Skyld i at det Hele blev tegnet.

Op ad Dagen kom forbi to af Graaspurvene, som vare fødte her. »Hvor er Huset?« sagde de, »hvor er Reden? - Pip, Alting er brændt op og vor stærke Broder er brændt med! det fik han fordi han beholdt Reden. - Roserne ere slupne godt fra det! de staae endnu med røde Kinder. De sørg da ikke for Naboens Ulykke. Ja jeg taler ikke til dem, og grimt er her, det er min Mening!« Saa fløi de.

Ud paa Efteraaret var det en deilig Solskinsdag, man kunde ordenlig tro, man var midt i Sommeren. Der var saa tørt og reent i Gaarden foran den store Trappe hos Herremandens, og der gik Duerne, baade sorte og hvide og violette, de glindsede i Solskinnet og de gamle Duemødre brusede sig op og sagde til Ungerne, »staa i Gruppe! staa i Gruppe!« - for saa toge de sig bedre ud.

* 119

»Hvad er det smaa Graa, der løber mellem os?« spurgte en gammel Due, som havde Bødt og Grønt igjennem Øinene. »Smaa Graa! smaa Graa!« sagde hun.

»Det er Spurve! skikkelige Dyr! vi have altid havt Ord for at være fromme, og saa faae vi lade dem pille op! - De tale ikke med og skrabe saa net med Benet!«

Ja de skrabe, tre Gange skrabe de med det venstre Been, men de sagde ogsaa Pip og saa kjendte de hverandre, det var tre Spurve fra det afbrændte Huus. -

»Her er overmaade godt at æde!« sagde Spurve.

Og Duerne gik rundt om hverandre, brystede sig og havde indvendig Mening.

»Seer du Brysteduen?« sagde den ene om den anden, »og seer du hende, hvor hun sluger Ærter? hun faaer for mange! hun faaer de bedste! kurr kurr! seer du hvor hun der bliver skaldet i Kammen! seer du det søde, det arrige Dyr! knurre, knurre!« og saa skinnede paa dem Allesammen Øinene røde af Arrighed. »Staa i Gruppe, staa i Gruppe! Smaa Graa! smaa Graa! Knurre, knurre, kurre!« gik det i et Væk og saaledes gaaer det endnu om tusinde Aar.

Graaspurvene spiste godt, og de hørte godt, ja de stillede sig endogsaa op, men det klædte ikke; mætte

vare de; saa gik de fra Duerne og sagde indbyrdes deres Mening om dem, hoppede saa ind under Havestakittet, og da Døren der til Havestuen stod aaben, hoppede den ene op paa Dørtrinnet, han var overmæt og derfor modig: »pip!« sagde han, »det tør jeg!« - »pip!« sagde den anden, »det tør jeg ogsaa og lidt til!« og saa hoppede han ind i Stuen. Der var ingen Folk derinde, det saae den tredje nok, og saa fløi han endnu længer op i Stuen og sagde: »heelt ind, eller slet ikke! det er ellers en løierlig Menneske-Rede den! og hvad her er stillet op! nei hvad er det!«

Lige foran Spurvene blomstrede jo Roserne, de speilede sig der i Vandet, og de kullede Bjælker laae op til den faldefærdige Skorsteen! - Nei, hvad var dog dette! hvor kom det ind i Herregaards-Stuen?

Og alle tre Spurve vilde flyve hen over Roser og Skorsteen, men det var en flad Væg, de fløi imod; det Hele var et Maleri,

*
- 120

et stort, prægtigt Stykke, som Maleren havde gjort efter sin lille Tegning.

»Pip!« sagde Spurvene, »det er Ingenting! det seer bare ud! Pip! det er det Skjønne! Kan du begribe det, for jeg kan ikke!« og saa fløi de, for der kom Mennesker i Stuen.

Nu gik der baade Aar og Dag, Duerne havde mange Gange kurret, for ikke at sige knurret, de arrige Dyr! Graaspurvene havde frosset om Vinteren og levet høit om Sommeren; de vare allesammen forlovede eller gifte, eller hvad man nu vil kaldedet. Unger havde de, og Enhvers Unge var, naturligviis, den kjønneste og den klogeste; en fløi her og en fløi der, og mødtes de, saa kjendtes de paa »pip!« og tre Skrab med det venstre Been. Den ældste af dem, det var nu saadan en gammel En, hun havde ingen Rede og hun havde ingen Unger; hun vilde saa gjerne en Gang til en stor By og saa fløi hun til *Kjøbenhavn*. -

Der laa et stort Huus med mange Couleurer; det laa lige ved Slottet og Canalen, hvor der vare Skibe med Æbler og Potter. Vinduene vare bredere for neden end for oven, og kiggede Spurvene derind, saa var hver Stue, syntes dem, ligesom om de saae ned i en Tulipan, alle mulige Couleurer og Snirkler, og midt i Tulipanen stode hvide Mennesker; de vare af Marmor, nogle vare ogsaa af Gips, men det kommer ud paa Eet for Spurve-Øine. Oven paa Huset stod en Metalvogn med Metalheste for, og Seirens Gudinde, ogsaa af Metal, kjørte dem. Det var Thorvaldsens Musæum.

»Hvor det skinner! hvor det skinner!« sagde Spurvefrøkenen, »det er nok det Skjønne! pip! her er det dog større end en Paafugl!« hun huskede endnu paa fra Lille af, hvad der var det største Skjønne, Moderen kjendte. Og hun fløi lige ned i Gaarden; der var ogsaa prægtigt, der var malet Palmer og Grene op ad Væggene, og midt i Gaarden stod en blomstrende stor Rosenbusk; den hældede sine friske Grene med de mange Roser hen over en Grav; og hun fløi derhen, for der gik flere Spurve, »pip!« og tre Skrab med det venstre Been; den Hilsen havde hun mange Gange gjort i Aar og Dag, og ingen havde forstaaet den, for de, som ere skildte ad, de træffes ikke hver Dag; den Hilsen var blevet til Vane, men idag var der to gamle Spurve og en Unge, der sagde »pip!« og skrabede med det venstre Been.

*
- 121

»Ih see god Dag, god Dag!« det var tre Gamle fra Spurvereden og saa en lille en af Familien. »Skal vi træffes her!« sagde de. »Det er et fornemt Sted, men her er ikke meget at æde. Det er det Skjønne! pip!«

Og der kom mange Folk fra Sidekamrene, hvor de prægtige Marmorskikkelser stode, og de gik hen til Graven, der gjemte den store Mester, som havde formet Marmorstøtterne, og Alle som kom, stode med lysende Ansigter om Thorvaldsens Grav, og Enkelte opsamlede de affaldne Rosenblade og gjemte disse. Der vare Folk langveis fra; de kom fra det store England, fra Tydskland og Frankerige; og den skjønneste Dame tog en af Roserne, lagde den ved sit Bryst. Da troede Spurvene at Roserne regjerede her, at det hele Huus var bygget for deres Skyld, og det syntes de var rigtignok lidt for meget, men da Menneskene allesammen gjorde af Roserne, saa vilde de ikke staae tilbage. »Pip!« sagde de, feiede Gulvet med deres Hale, og saae med det ene Øie paa Roserne; længe saae de ikke, før de vare visse paa at det var de gamle Naboer; og det var det ogsaa. Maleren, som havde tegnet Rosenbusken ved det nedbrændte Huus, havde siden ud paa Aaret faaet Lov til at grave den op, og da givet Bygmesteren den, thi ingen Roser var deiligere; og han havde sat den paa Thorvaldsens Grav, hvor den, som Billedet paa det Skjønne, blomstrede og gav sine røde, duftende Blade at bæres som Erindring til fjerne Lande.

»Har I faaet Ansættelse herinde i Byen?« spurgte Spurvene. Og Roserne nikkede; de kjendte de graae Naboer og bleve saa glade ved at see dem.

»Hvor det er velsignet at leve og blomstre, at see gamle Venner og hver Dag milde Ansigter! Her er ligesom om det hver Dag var en stor Helligdag!«

»Pip!« sagde Spurvene, »jo det er de gamle Naboer! deres Herkomst fra Gadekjæret huske vi! pip! hvor de ere komne til Ære! Somme komme da ogsaa sovende til det. Og hvad Rart der er ved saadan en rød Klat, veed jeg ikke! - Og der sidder da et vissent Blad, for det kan jeg see!«

Og saa nippede de i det, saa at Bladet faldt af, og friskere og grønnere stod Træet, og Roserne duftede i Solskinnet paa Thorvaldsens Grav, til hvis udødelige Navn deres Skjønhed sluttede sig.

*
—